

Vård- och omsorgsförvaltningen
Karlsson, Helene

Datum
2020-06-18

Sida
1 (5)
Diariennr
Dnr: NF2020/00125-1.7.1

Remissvar på översyn av yrket personlig assistent, dnr S2020/ 00202/SOF.

Sammanfattning av remissvar till socialdepartementet

Västerås stad har fått möjlighet att vara remissinstans avseende översyn av yrket personlig assistent, SOU 2020:1

Yttrandet från Västerås stad sammanfattas med att förslaget godtas i sin helhet. Nedan kommenteras några särskilt prioriterade områden.

Kompetensförsörjning

Kompetenskrav innebär oftast ett aktivt val för de som väljer att utbilda sig inom ett yrke. Det ökar möjligheterna för anställningsbarhet och att medarbetare väljer att stanna kvar i yrket. Behoven hos assistansanvändarna kan många gånger vara omfattande och omfatta långt mer än stöd och service. Därav är kompetensfrågan central. Både för medarbetarnas trygghet i utövandet av sitt yrke och assistansanvändarnas trygghet och säkerhet. Många kompetensområden är inte tillfyllest idag. Detta avser både inom områden avseende funktionsnedsättningar och dess konsekvenser, kommunikation, avvikande beteenden, omsorg-stöd och omvårdnad, samt inom andra viktiga områden som arbetsmiljö. Sjukvårdsnära uppgifter är ofta och vanligen förekommande. Lagstiftningar såsom LSS, Socialtjänstlagen och arbetsmiljölagen utgör en självklar grund för yrket, likaså konventioner om rättigheter för barn och personer med funktionsnedsättning.

Assistansanvändarna har skiftande behov både vad avser ålder och olika former av funktionsnedsättningar och därmed skiftande behov av stöd och omvårdnad. Kunskap om barnperspektivet behöver ingå i kompetensen hos personliga assistenter, då det inte är ovanligt att barn finns i med ett sammanhang runt en assistansanvändare, alternativt att barnet själv har assistans.

Egenvård och vård på delegation

Det finns skäl att problematisera frågan om egenvård eller insatser i form av hälso- och sjukvård som utförs inom personlig assistans. Enligt Socialstyrelsens föreskrift om egenvård (SOSFS 2009:6) framgår tydligt vad egenvårdsbegreppet innebär, kontra vad som är att betrakta som hälso- och sjukvård och som i förekommande fall kräver delegering eller att insatsen utförs av legitimerad personal inom hälso- och sjukvård.

Det är väl känt att många av de insatser som utförs inom personlig assistans faktiskt utgör insatser som borde ske utifrån ett hälso- och sjukvårdsansvar.

Insatser ges i många fall inom personlig assistans med stora brister avseende patientsäkerhet, då insatser som är hälso- och sjukvård utförs av personliga assistenter. Personliga assistenter saknar ofta adekvat kompetens för uppgiften.

Det är extra sårbart då kontinuiteten inom personlig assistans kan vara bristfällig. Bristande kontinuitet möter inte upp mot kriteriet att ha ingående kunskap om den enskildes särskilda behov.

Vanligt förekommande i dagsläget är att sjukvårdsnära arbetsuppgifter utförs utan delegation, trots att det kan avse avancerade hälso- och sjukvårdsuppgifter såsom andningsövervakning, sköta tracheostomi, svalgsugning, etc. Med egen kunskap och kompetens skulle troligen flera personliga assistenter neka att utföra detta, utifrån en ökad kunskap om arbetet uppgiftens komplexitet och ansvar. Det skulle kunna innebära ökad efterfrågan på adekvat kompetens från en huvudman inom hälso- och sjukvård utifrån ett patientsäkerhetsperspektiv.

Sjuklöner privata assistansbolag

Ge privata arbetsgivarna ansvar för assistenters sjuklönekostnader

Hantering av sjuklönekostnader för assistansbolagen innebär en stor administrativ belastning för kommunerna. Utvecklingen inom branschen har inneburit flera stora assistansbolag än vad som förutsågs då assistansreformen genomfördes är det väsentligt att ansvaret för sjuklönehanteringen ses över. Det medför ett ökat incitament för privata assistansanordnare att ta ansvar för arbetsmiljön och att arbeta förebyggande avseende arbetsskador och sjukdom. Det blir således ett förtydligande om att arbetsgivaransvaret är detsamma som inom andra branscher. Det kan även ha den effekten att oseriösa företag inte har samma intresse att etablera sig inom branschområdet.

En höjd schablonersättning som kompensation för sjuklöneansvaret är rimligt. På sikt kan ansvaret innebära att arbetsgivarna inser att de genom att arbeta proaktivt i olika arbetsmiljöfrågor kan påverka sina sjuklönekostnader med ett positivt utfall både för ekonomi, personal och brukare.

Om den privata sektorn på allvar skulle anse att schablonersättningen var för låg skulle intresset inte vara så stort för företag att etablera sig inom branschen. Däremot kanske inte vinstandelen är så stor som den privata sektorn skulle önska, vilket inte heller är syftet med branschen.

Arbetsmiljö

Personliga assistenter har inte sällan en komplex arbetsmiljö utifrån att de arbetar i en persons hem där det också kan finnas familjemedlemmar som ska fungera i kombination med krav på olika arbetsmiljöåtgärder, såsom hjälpmedel utifrån arbetsmiljö med en arbetsteknisk karaktär. Med rätt kompetens inom området har de personliga assistenterna bättre möjligheter att ställa rimliga krav på sin arbetsmiljö vilket innebär att ansvaret för arbetsmiljöfrågor blir synliggjorda för arbetsgivaren. Avseende arbetsmiljö är det av stor vikt att det finns en medvetenhet även hos assistansanvändaren om vad arbetsmiljökrav kan innebära. Det torde vara ett ansvar för arbetsgivaren/assistansanordnaren att informera och utbilda assistansanvändaren om detta.

Enligt uppdrag//

Helene Karlsson

Strateg

Enheten för kvalitet och utveckling

Vård- och omsorgsförvaltningen

Västerås stad

721 87 Västerås

Telefon direkt: 021-391479

epost: helene.karlsson@vasteras.se